

Національний
банк України

Аналіз тенденцій зовнішньої торгівлі України зі Сполученим Королівством після Brexit

Артур Зубрицький

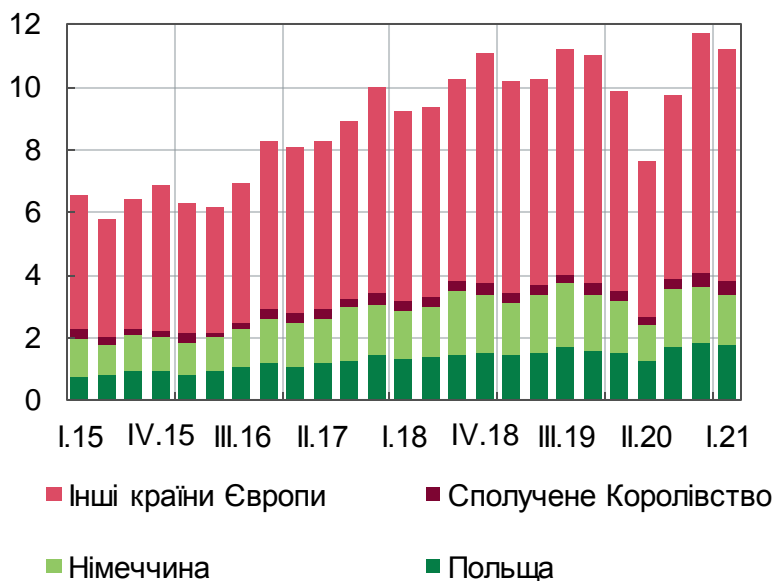
Департамент монетарної політики
та економічного аналізу

Головне

- Сполучене Королівство (далі – СК) офіційно вийшло зі складу ЄС 31 січня 2020 року, однак до 31 грудня 2020 року залишалося частиною єдиного економічного простору ЄС. На тлі складних переговорів щодо нової торговельної угоди після Brexit СК активно зміцнювало торговельні відносини з країнами, що не є членами ЄС. Так у січні 2021 року набула чинності Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та СК
- Угодою передбачено надання СК Україні безмитних тарифних квот на поставки агропродукції за переліком, ідентичним до Угоди України та ЄС. При цьому обсяги безмитних квот на поставки агропродукції до ЄС залишаються незмінними. Відтак Угода забезпечує певні вигоди для українських експортерів, які у випадку повного використання наданих квот на аграрну продукцію за цінами I кварталу 2021 року становитимуть близько 140 млн дол на рік
- Зовнішньоторговельний оборот між Україною та СК зростав з другої половини 2020 року, що однак передусім спричинене загальним відновленням країн після кризи
- Нарощування обороту між країнами забезпечено насамперед зростанням експорту українських товарів, чому сприяли як надвисокі світові ціни, так і набуття чинності Угоди про вільну торгівлю зі СК. Зростання інтенсивності експорту забезпечено традиційним товарами (продовольство, металургія) тоді як збільшення поставок нових товарів стримувалося як певною невизначеністю законодавства, так і високими стандартами британського ринку
- Нарощування імпорту товарів зі СК визначалося передусім відновленням внутрішнього попиту в Україні. Його структура відповідала структурі імпорту з інших високорозвинених країн, де переважає продукція з високим рівнем доданої вартості

Обсяг зовнішньоторговельного обороту зі СК динамічно відновлювався з другої половини 2020 року...

Зовнішньоторговельний оборот України з країнами Європи, млрд дол.

Джерело: розрахунки НБУ.

Зовнішньоторговельний оборот України з країнами Європи, % р/р

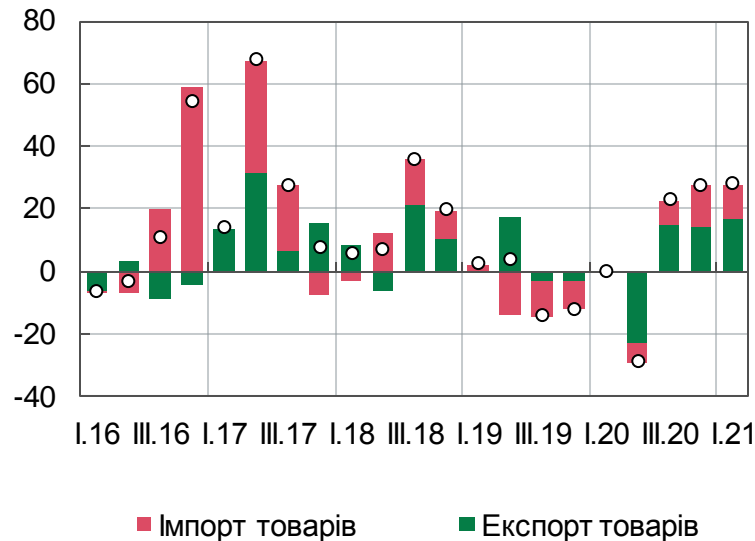

Джерело: розрахунки НБУ.

- На відміну від більшості європейських країн зростання зовнішньоторговельного обороту України зі СК відновилося вже в III кварталі 2020 року та демонструвало високі темпи на початку поточного року (27.8% р/р у I кварталі 2021 року порівняно з середнім темпом 10.6% р/р). У I кварталі 2021 року частка СК у експорті товарів зросла до 1.5%, в імпорті – до 1.6% (з 1.3% та 1.5% у 2020 році відповідно)
- Як результат, частка СК у зовнішньоторговельному обороті з країнами Європи також поступово зростала: до 3.6% за результатами 2020 року (з 3.1% у 2019 році) та до 3.8% у I кварталі поточного року

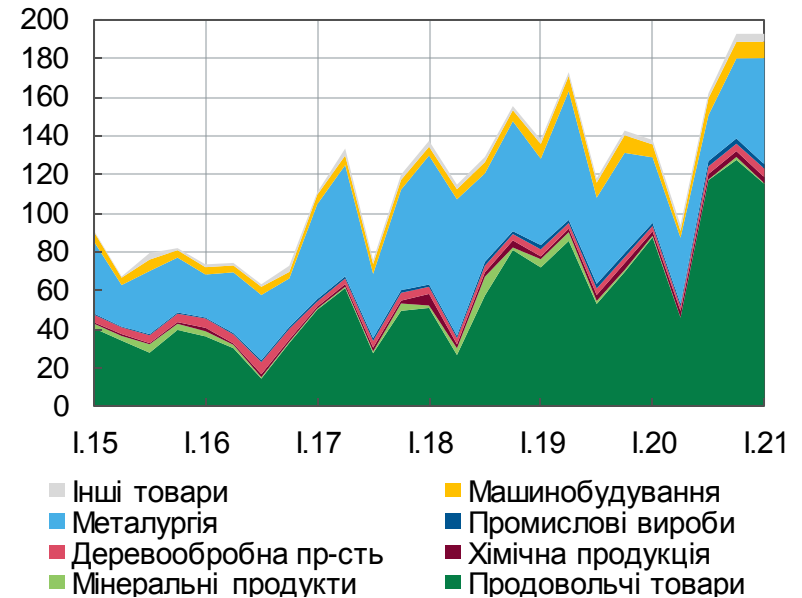
... що було зумовлено насамперед нарощуванням експорту товарів

Внески у річну зміну зовнішньоторговельного обороту зі СК, в.п.

Джерело: розрахунки НБУ.

Експорт товарів до СК, млн дол.

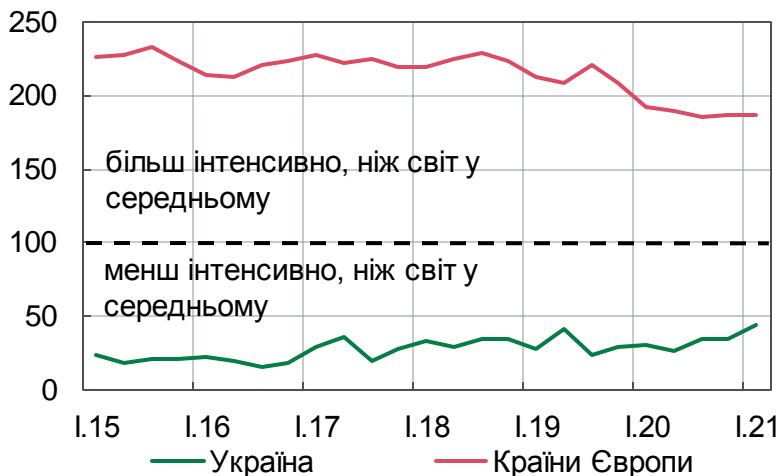

Джерело: розрахунки НБУ.

- Для зовнішньої торгівлі зі СК є характерним незначний дефіцит внаслідок домінування у структурі імпорту високотехнологічних товарів, тоді як в експорті переважають сировинні товари
- Водночас протягом другої половини 2020 року та I кварталу 2021 року вартісні обсяги експорту товарів зросли на 37.4% р/р, тоді як імпорту – на 18.3% р/р. У результаті від'ємне сальдо торгівлі звузилося порівняно з відповідним періодом попередніх років

Водночас інтенсивність експорту до СК зросла переважно за рахунок традиційних товарів...

Індекс інтенсивності експорту до СК, %

* Інтенсивність експорту – відношення частки СК в українському експорті до частки СК у світовому експорті.
Джерело: Intracen, розрахунки НБУ.

Кількість українських експортних товарів та індекс проникнення на експортний ринок СК

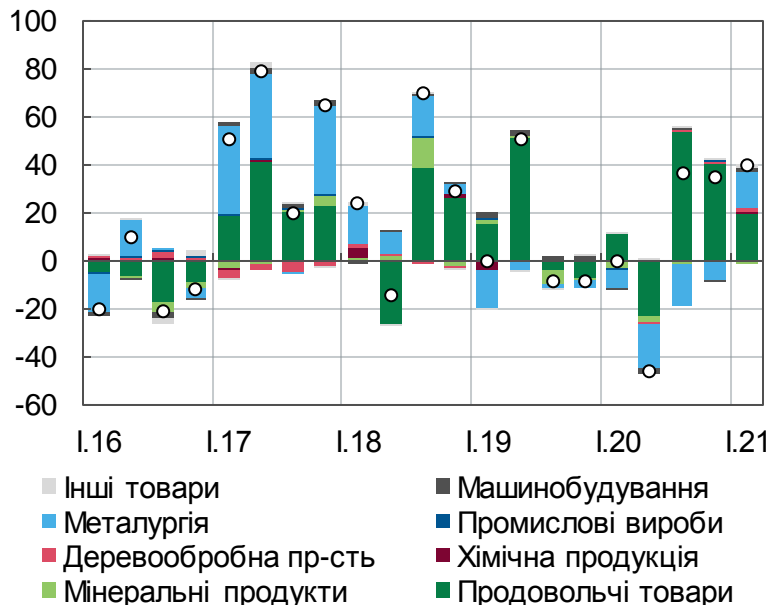
* Індекс проникнення – відношення кількості товарів, що експортуються до СК, до загальної кількості товарів, що імпортуються СК.

Джерело: Intracen, розрахунки НБУ за 10 знаками УКТЗЕД.

- Інтенсивність експорту з країн Європи до СК знизилася під впливом невизначеності щодо нових правил торгівлі та труднощів з митним оформленням товарів між країнами
- Інтенсивність експорту з України у СК поступово зростала з другої половини 2020 року, хоча така динаміка була забезпечена переважно нарощуванням поставок вже існуючих товарів, а не розширенням їх асортименту

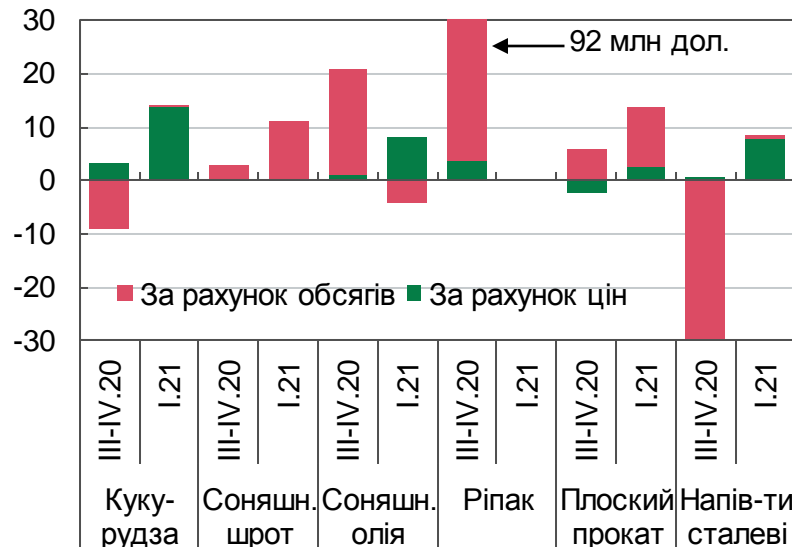
..., вплив на вартісні обсяги яких мали як надвисокі світові ціни,...

Внески в річну зміну експорту товарів до СК, в.п.

Джерело: НБУ.

Абсолютна річна зміна експорту окремих товарів* до СК, млн дол

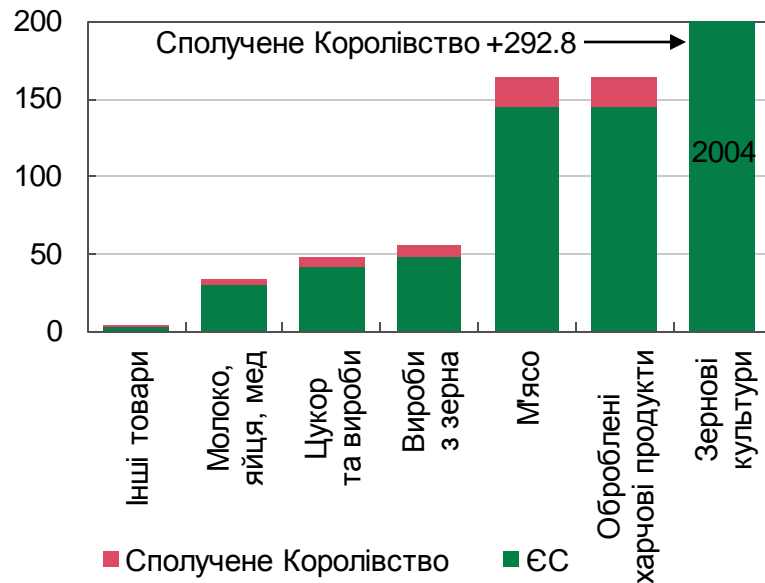
* 76% в експорті товарів до СК.

Джерело: ДМСУ, розрахунки НБУ.

- Суттєве зростання цін на окремі продовольчі товари та продукцію ГМК забезпечило динамічне зростання вартісних обсягів експорту товарів до СК з кінця 2020 року
- Проте збільшилися й фізичні обсяги експорту продовольчих товарів, що було спричинено найнижчим за останні 20 років урожаю ріпаку у СК

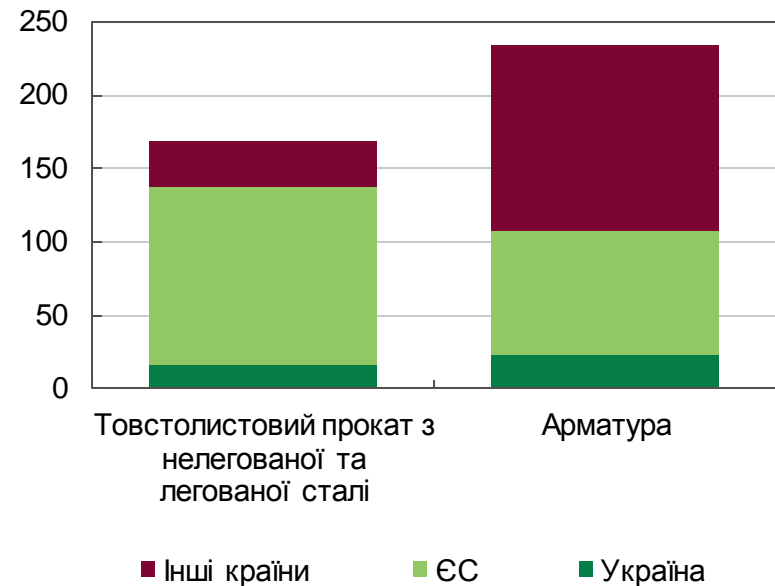
... так і Угода про вільну торгівлю зі СК, що набула чинності в січні 2021 року

Розподіл безмитних тарифних квот ЄС та СК на агропродукцію у 2021 році, тис т

Джерело: Верховна Рада України.

Розподіл квот СК на металургійну продукцію у першому півріччі 2021 року, тис т.

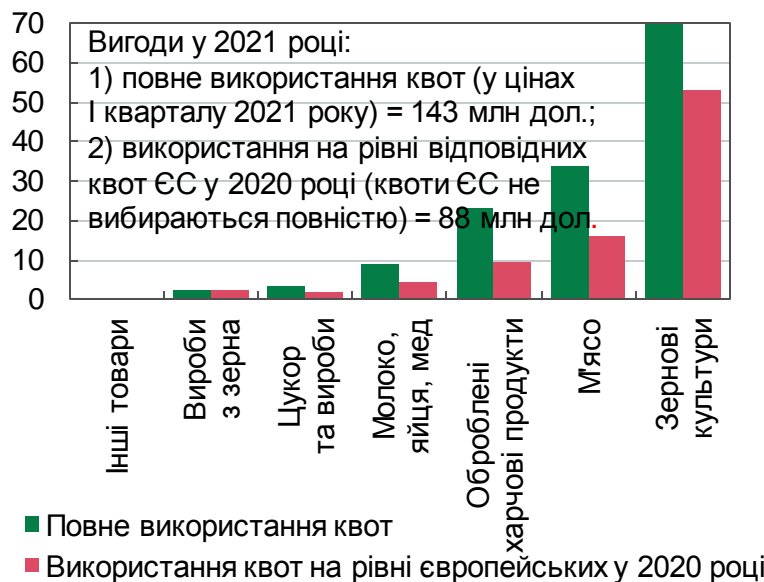

Джерело: www.gov.uk.

- За своєю суттю Угода про ЗВТ зі СК базується на відповідній Угоді з ЄС та є її продовженням. Відтак Україні вдалося зберегти безмитний доступ на британський ринок для 98% експортних товарів.
- Важливим здобутком Угоди є надання СК безмитних тарифних квот для експорту українських продовольчих товарів та металургійної продукції. При цьому обсяг безмитних квот ЄС після Brexit залишився незмінним. Таким чином, українські експортери отримають додаткові вигоди
- Для металургійної продукції перелік безмитних квот звузиться порівняно з переліком ЄС та, становитиме в середньому 11% від загальної британської безмитної квоти для всіх країн

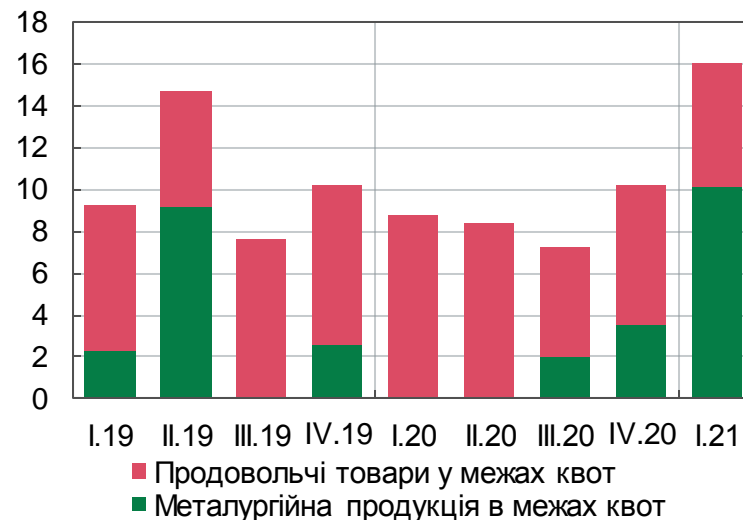
Угода про вільну торгівлю відкриває нові можливості для українських експортерів у майбутньому

Потенційні вигоди від використання безмитних тарифних квот СК на агропродукцію, млн дол

Джерело: розрахунки НБУ.

Вигоди від використання окремих* безмитних тарифних квот на експорт товарів до СК, млн дол.

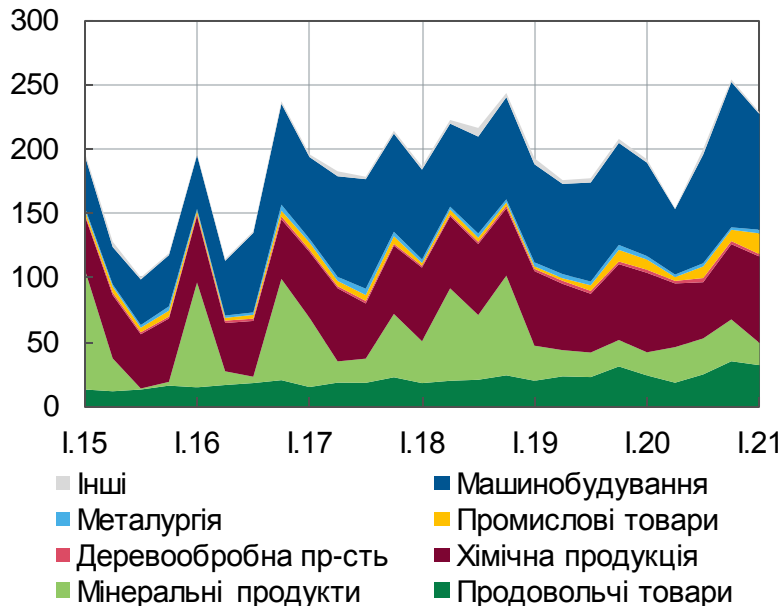

* Враховані виключно квоти, що надаються за принципом "перший прийшов – перший обслуговується".
 Джерело: розрахунки НБУ.

- Більшість квот у межах ЗВТ зі СК надаються за принципом "перший прийшов – перший обслуговується", однак найважливіші для України (пшениця, ячмінь, кукурудза, курятина, яйця) передбачають використання імпорتنих ліцензій
- Вигоди від повного використання наданих СК квот на агропродукцію у цінах I кварталу 2021 року становитимуть близько 140 млн дол. або 0.3% від загального експорту товарів у 2020 році. Якщо ж вони будуть використані на рівні відповідних квот ЄС у 2020 році (квоти ЄС у 2020 році не були вибрані повністю), вигоди скоротяться до 88 млн дол.
- Безмитні квоти сприяли зростанню експорту металургії на початку 2021 року, тоді як використання аграрних квот було менш інтенсивним через процедуру погодження експортних сертифікатів та пріоритет ЄС (через принцип "перший прийшов – перший обслуговується")

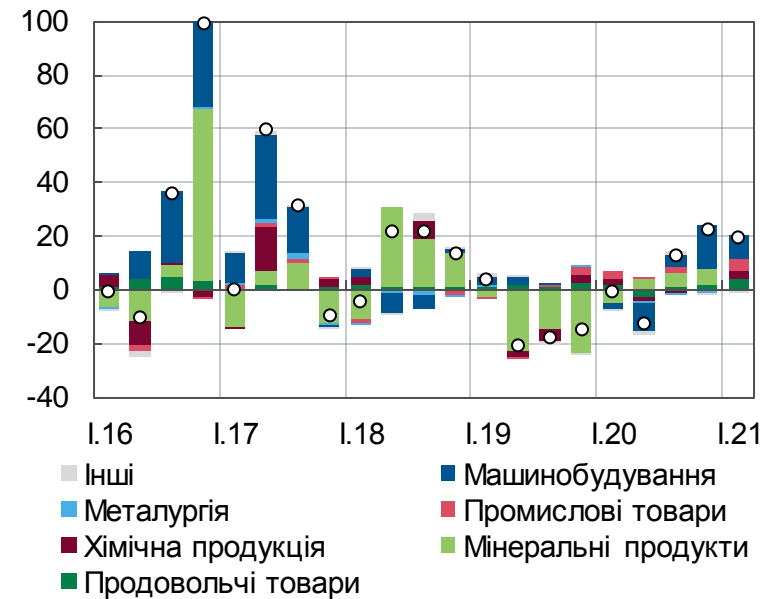
На відміну від експорту, динаміка відновлення імпорту товарів зі СК відповідала загальним тенденціям...

Імпорт товарів зі СК, млн дол.

Джерело: НБУ.

Внески в річну зміну імпорту товарів зі СК, в.п.

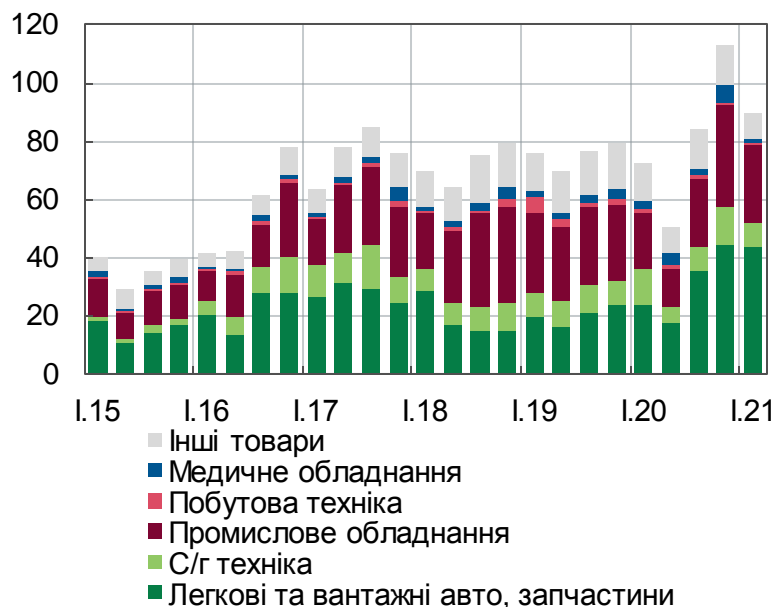

Джерело: розрахунки НБУ.

- Структура імпорту зі СК є типовою для імпорту з розвинених країн, де домінує високотехнологічна продукція. Після Brexit вона практично не змінилася
- Водночас протягом другої половини 2020 року стійке зростання продемонстрував імпорт природного газу. Така особливість зумовлена серед іншого реалізацією на українському ринку природного газу з ПСГ компаніями-нерезидентами із СК
- Стрімке збільшення імпорту промислових товарів з середини 2019 року зумовлене нарощуванням закупівель вживаного одягу, одним із найбільших світових експортерів якого є СК. Як результат, в Угоді про ЗВТ передбачено окремий преференційний режим торгівлі одягом, що використовувався

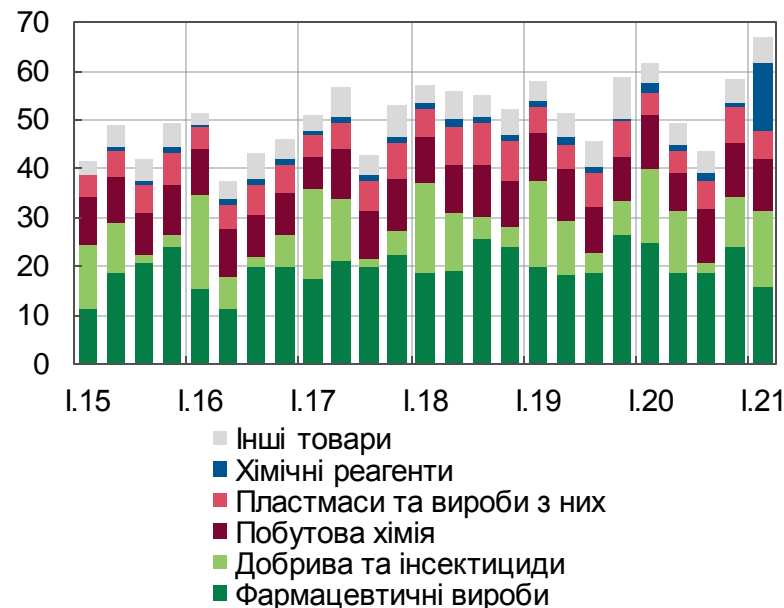
... та визначалася передусім відновленням внутрішнього попиту в Україні

Імпорт продукції машинобудування зі СК, млн дол. Імпорт хімічної продукції зі СК, млн дол.

Джерело: НБУ.

- Зокрема, збільшилися закупівлі легкових та вантажних автомобілів, промислового обладнання, добрив та інсектицидів, пластмас та побутової хімії
- На початку 2021 року суттєво збільшився імпорту експрес-тестів на COVID-19 зі СК у рамках [відкритої для України кредитної лінії на поставку 4 млн тестів](#)
- Водночас обсяги імпорту за товарними позиціями, в межах яких Україною було відкрито безмитні тарифні квоти для британських експортерів (свинина, курятина, цукор), у I кв. 2021 року були незначними та навіть меншими, ніж рік тому

Джерело: НБУ.